

Distr.

**האמנה הבינלאומית בדבר
זכויות אזרחיות ומדיניות**

GENERAL

CCPR/C/21/Rev.1/Add.10,
General Comment No. 28
29 March 2000

Original: ENGLISH

**הערה כללית מס' 28: שוויון זכויות בין גברים לבין
נשים (סעיף 3): 29 במארס 2000
CCPR/C/21/Rev.1/Add.10, General Comment No. 28.
(General Comments)**ראשי התיבות של שם האמנה: CCPR
ועדת זכויות האדם**הערות כלליות שאומצו על-ידי ועדת זכויות האדם
על-פי סעיף 40 ד' לאמנה הבינלאומית
בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות****תוספת****הערה כללית מס' 28 (68)*****שוויון זכויות בין גברים לבין נשים****(סעיף 3)**

1. הוועדה החליטה לעדכן את ההערה הכללית שלה בנוגע לסעיף 3 של האמנה ולהחליף את הערה כללית מס' 4 (המושב ה-13, 1981), לאור הניסיון שצברה בפעילותה

במשך עשרים השנים האחרונות. התיקון הנוכחי שואף להביא בחשבון את ההשפעה החשובה של סעיף זה על ההנאה של נשים מזכויות האדם המוגנות על-פי האמנה.

2. מסעיף 3 עולה כי כל בני האדם צריכים ליהנות מהזכויות המעוגנות באמנה, בשלמותן ובאופן שווה. בכל עת שבה נמנע מאדם כלשהו לממש כל זכות שהיא באורח מלא ושווה נפגמת השפעתה המלאה של הוראה זו. עקב כך, על המדינות להבטיח לגברים ולנשים, באורח שווה, את ההנאה מכל הזכויות המעוגנות באמנה.

3. החובה להבטיח לכל היחידים את הזכויות המוכרות באמנה, שנקבעה בסעיפים 2 ו-3 לאמנה, מצריכה שהמדינות שהן צד לה ינקטו את כל האמצעים הנחוצים כדי לאפשר לכל אדם ליהנות מזכויות אלה. האמצעים הללו כוללים סילוק של חסמים העומדים בפני ההנאה השווה מזכויות כאמור, הקניית חינוך בתחום זכויות האדם לאוכלוסייה ולבעלי תפקידים רשמיים והתאמת החקיקה המקומית באופן שייתן תוקף להתחייבויות שנקבעו באמנה. מדינה שהיא צד לאמנה צריכה לא רק לאמץ אמצעי הגנה, אלא גם לבצע צעדים חיוביים בכל התחומים כדי להביא לידי העצמה יעילה ושווה של נשים. על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע בנוגע לתפקידן הממשי של נשים בחברה כדי שהוועדה תוכל לוודא אילו אמצעים ננקטו או צריכים להינקט בנוסף לצעדי חקיקה כדי לתת תוקף לחובות אלה, איזו התקדמות הושגה, מהם הקשיים שהתעוררו ואילו אמצעים ננקטים כדי להתגבר עליהם.

4. המדינות שהן צד לאמנה נושאות באחריות להבטיח הנאה שווה מזכויות ללא אפליה כלשהי. סעיפים 2 ו-3 מסמיכים את המדינות שהן צד לאמנה לנקוט את כל האמצעים הנחוצים, ובכלל זה איסור על אפליה המבוססת על מין, כדי לשם קץ למעשי אפליה הפוגעים בהנאה השווה מהזכויות, הן במגזר הציבורי והן במגזר הפרטי.

5. אי-השוויון בהנאה של נשים מזכויות ברחבי העולם מושרש היטב במסורת, בהיסטוריה ובתרבות, לרבות גישות דתיות. מעמדן הנחות של נשים בארצות מסוימות מומחש על-ידי שיעורם הגבוה של המקרים של בחירת מין הילוד על-ידי ההורים ושל הפלת עוברים נקביים. על המדינות שהן צד לאמנה לוודא שגישות מסורתיות, היסטוריות, דתיות או תרבותיות לא ישמשו להצדקת הפרת זכותן של נשים לשוויון בפני החוק ולהנאה שווה מכל הזכויות המוכרות באמנה. על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע הולם על היבטים אלה של המסורת, ההיסטוריה, הנוהגים התרבותיים והגישות הדתיות המעמידים בסכנה את הציות לסעיף 3, או עלולים לסכנו, ולציין אילו אמצעים הן נקטו או בכוונתן לנקוט כדי להתגבר על גורמים כאלה.

6. כדי למלא את החובה שנקבעה בסעיף 3, על המדינות שהן צד לאמנה להביא בחשבון את כל הגורמים המסכלים את ההנאה השווה של נשים וגברים מכל זכות המצוינת באמנה. כדי לאפשר לוועדה לקבל תמונה מלאה של מצבן של נשים בכל מדינה שהיא צד לאמנה בכל הנוגע ליישום הזכויות המוכרות באמנה, הערה זו מזהה כמה מהגורמים המשפיעים על ההנאה השווה של נשים מהזכויות המוכרות באמנה ומפרטת את סוג המידע הנדרש בנוגע לזכויות אלה.

7. בעת מצב חירום (סעיף 4) יש להגן על ההנאה השווה של נשים מזכויות האדם. על מדינות שהן צד לאמנה הנוקטות אמצעים הגורעים מחובותיהן על-פיה בשעת חירום כללית, כפי שנקבע בסעיף 4, לספק לוועדה מידע בנוגע להשפעתם של אמצעים כאלה על מצבן של נשים ולהוכיח כי אינם מפלים.

8. נשים פגיעות במיוחד בעת סכסוכים מזוינים, פנימיים ובינלאומיים. על המדינות שהן צד לאמנה לדווח לוועדה על כל האמצעים הננקטים במצבים אלה כדי להגן על נשים מפני אונס, חטיפה וצורות אחרות של אלימות המבוססת על מגדר.

9. בעת שמדינות הופכות להיות צד לאמנה, הן מקבלות על עצמן, בהתאם לסעיף 3, להבטיח את זכותם השווה של גברים ונשים ליהנות מכל הזכויות האזרחיות והמדיניות שנקבעו בה; בהתאם לסעיף 5, אין לפרש דבר מתוך האמנה כמורה על כך שלמדינה, לקבוצה או ליחיד יש זכות לבצע כל מעשה שנועד להכחיד זכות כלשהי מהזכויות שהוכרו בסעיף 3 או להטיל הגבלות שלא נכללו באמנה. זאת ועוד, אין להטיל שום הגבלה על ההנאה השווה של נשים מכל זכויות האדם הבסיסיות המוכרות או הקיימות בהתאם לחוק, אמנות, תקנות או מנהגים או לגרוע מהנאה זו באופן כלשהו בתואנה שהאמנה אינה מכירה בזכויות כאלה או שהיא מכירה בהן במידה פחותה.

10. בעת שמדינות שהן צד לאמנה מדווחות על הזכות לחיים, המוגנת בסעיף 6, עליהן לספק נתונים על שיעורי לידות ועל הריונות, וכן על מקרי מוות של נשים הקשורים בלידה. יש לספק נתונים על שיעורי התמותה של תינוקות בחלוקה לפי מגדר. על המדינות שהן צד לאמנה למסור מידע על כל האמצעים שנקטו כדי לסייע לנשים למנוע הריונות לא רצויים וכדי להבטיח שאינן נאלצות לעבור הפלות חשאיות המסכנות את חייהן. על המדינות שהן צד לאמנה גם לדווח על אמצעים להגנה על נשים מפני נוהגים המפרים את זכותן לחיים, כגון הרג ילדות, שרפת אלמנות והרג בעבור נדוניה. כמו כן, הוועדה מעוניינת לקבל מידע על ההשפעה הספציפית של עוני ומחסור על נשים, כאשר מצב זה עלול להעמיד את חייהן בסכנה.

11. כדי להעריך את הציות לסעיף 7 לאמנה, כמו-גם לסעיף 24, המחייב לקבוע אמצעי הגנה מיוחדים לילדים, נחוץ לוועדה מידע על חוקים ונוהגים מקומיים הקשורים באלימות במשפחה או בסוגים אחרים של אלימות כלפי נשים, לרבות אונס. כמו כן, עליה לדעת אם המדינה מאפשרת לנשים שהרו באונס גישה להפלות בטוחות. על המדינות שהן צד לאמנה גם לספק לוועדה מידע על אמצעים למניעת הפלות כפויות ועיקור כפוי. במדינות שקיים בהן נוהג מילת הנשים יש לספק מידע באשר להיקפו ולאמצעים לביעורו. המידע שהמדינות שהן צד לאמנה מספקות על כל הסוגיות הללו צריך לכלול אמצעי הגנה, לרבות סעדים משפטיים, לנשים שזכויותיהן על-פי סעיף 7 הופרו.

12. ביחס לחובותיהן על-פי סעיף 8, על המדינות שהן צד לאמנה להודיע לוועדה על אמצעים שננקטו לביעור הסחר בנשים ובילדים, בתוך הארץ או בהעברתן בין מדינות, ולביעור הזנות הכפויה. עליהן גם לספק מידע על אמצעים שננקטו כדי להגן על נשים ועל ילדים, לרבות נשים וילדים זרים, מפני עבדות, המוסווית בין היתר כשירות במשק הבית או כשירות אישי מסוגים אחרים. מדינות שהן צד לאמנה שבהן נשים וילדים מגויסים, ואשר מהן הם נלקחים, ומדינות שהן צד לאמנה שבהן הם מתקבלים, צריכות לספק מידע על אמצעים מקומיים או בינלאומיים שננקטו כדי למנוע את הפרת הזכויות של נשים וילדים.

13. על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע על כל תקנה ספציפית בדבר ביגוד שנשים צריכות ללבוש בפומבי. הוועדה מדגישה כי תקנות כאלה עלולות להיות כרוכות בהפרה של כמה מהזכויות המובטחות באמנה, כגון: סעיף 26, בדבר אי-אפליה; סעיף 7, במקרה שתקנה כזו נאכפת בענישה גופנית; סעיף 9, כשמעצר הוא עונש שניתן להטיל בגין אי-ציות לתקנה; סעיף 12, אם חופש התנועה כפוף להגבלה כזאת; סעיף 17, המבטיח לכל בני האדם את הזכות לפרטיות ללא התערבות שרירותית או בלתי חוקית; סעיפים 18 ו-19, כאשר נשים כפופות לדרישות לבוש שאינן תואמות את דתן או את זכותן לביטוי עצמי; ולבסוף, סעיף 27, כאשר דרישות הלבוש מתנגשות עם התרבות שאישה יכולה לטעון כי היא תרבותה.

14. בכל הנוגע לסעיף 9, על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע על כל החוקים והמנהגים העלולים לשלול מנשים את חירותן על בסיס שרירותי או בלתי שוויוני, כגון ריתוקן לתחומי הבית (ר' הערה כללית מס' 8, פס' 1).

15. בכל הנוגע לסעיפים 7 ו-10, מדינות שהן צד לאמנה חייבות לספק את כל המידע הנוגע לדאגה לכך שהזכויות של אנשים שחירותם נשללה יהיו מוגנות באופן שווה עבור גברים ונשים. באופן מיוחד, על המדינות שהן צד לאמנה לדווח אם קיימת הפרדה בין גברים לבין נשים בבתי סוהר ואם השמירה על אסירות מבוצעת בידי סוהרות בלבד. על המדינות

שהן צד לאמנה לדווח גם על הציות לכלל שלפיו נאשמות קטינות יופרדו מבגירים ועל כל הבדל ביחס הניתן לבני אדם משני המינים שחירותם נשללה מהם, כגון בגישה לתכניות שיקום וחינוך, לביקורי התייחדות ולביקורי משפחה. יש להעניק לנשים הרות שחירותן נשללה יחס אנושי ולשמור על כבודן העצמי בכל עת, ובייחוד במהלך הלידה ובעת שהן מטפלות ביילודיהן; המדינות שהן צד לאמנה נדרשות לדווח על האמצעים הננקטים כדי להבטיח זאת ועל הטיפול הרפואי והבריאותי באמהות כאלה ובתינוקותיהן.

16. בכל הנוגע לסעיף 12, על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע על כל הוראת חוק ונוהג המגבילים את זכותן של נשים לחופש תנועה, למשל מתן סמכות לגבר על אשתו או מתן סמכות הורית על בנות בגירות; דרישות חוקיות או מעשיות המונעות מנשים לצאת את גבולות המדינה, כגון הדרישה להסכמת גורם שלישי להנפקת דרכון או מסמכי נסיעה מסוג אחר לאישה בגירה. על המדינות שהן צד לאמנה לדווח גם על האמצעים הננקטים לביעור חוקים ומנהגים כאלה ולהגנה על נשים מפניהם, לרבות התייחסות לסעדים המקומיים העומדים לרשותן (ר' הערה כללית מס' 27, פס' 6 ר-18).

17. על המדינות שהן צד לאמנה לוודא שלנשים זרות ניתנת, באופן שווה, הזכות להגיש נימוקים נגד גירושן ולכך שעניינן ייבחן, כפי שנקבע בסעיף 13. בהקשר זה, הן צריכות להיות זכאיות להגיש נימוקים המבוססים על הפרות של האמנה הקשורות ספציפית למגדר, כגון אלה הנזכרות בפסקאות 10 ו-11 לעיל.

18. על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע שיאפשר לוועדה לברר אם נשים נהנות באופן שווה לגברים מהגישה לערכאות משפטיות ומהזכות למשפט הוגן, המובטחות בסעיף 14. בייחוד, על המדינות שהן צד לאמנה ליידע את הוועדה אם קיימות הוראות חוק המונעות מנשים גישה ישירה ועצמאית לבתי המשפט (ר' הודעה מס' 202/1986, *Ato del Avellanal v. Peru*, עמדות מ-28 באוקטובר 1988); אם נשים רשאיות למסור עדות באותם תנאים כמו גברים; ואם ננקטים אמצעים כדי להבטיח לנשים גישה שווה לסיוע משפטי, בייחוד בענייני משפחה. על המדינות שהן צד לאמנה לדווח אם חזקת החפות, שנקבעה בסעיף 14 ב', נשללת מנשים בקטגוריות מסוימות ועל האמצעים שנקטו כדי לשים קץ למצב זה.

19. זכותו של כל אדם, הקבועה בסעיף 16, להיות מוכר בכל מקום כאישיות בפני החוק רלוונטית במיוחד לנשים, המגלות לעתים מזומנות כי זכותן זו מוגבלת בנימוקים של מין או מעמד אישי. מזכות זו נובע כי אסור להגביל את יכולתה של אישה להיות בעלת רכוש, לערוך חוזה או לממש זכויות אזרחיות אחרות על סמך מעמדה האישי או על סמך כל עילה

מפלה אחרת. מזכות זו אף נובע שאין לנהוג בנשים כאובייקט שניתן לתת למשפחתו של בעל שהלך לעולמו, ביחד עם רכשו. מדינות חייבות למסור מידע על חוקים או מנהגים המונעים מנשים ליהנות מיחס של אישיות משפטית מלאה או לתפקד כאישיות כזו ועל האמצעים הננקטים כדי לעקור מן השורש חוקים או מנהגים המתירים יחס כזה.

20. על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע שיאפשר לוועדה להעריך את השפעתו של כל חוק או מנהג העלולים לפגוע בזכותן של נשים ליהנות מפרטיות ומזכויות אחרות המוגנות מכוח השוויון בין לבין גברים בסעיף 17. דוגמה לפגיעה כזו היא כאשר חיי המין של אישה מובאים בחשבון בעת שמחליטים על מידת זכאותה לזכויות ולהגנות משפטיות, לרבות הגנה מפני אונס. תחום אחר שבו מדינות עלולות להימנע מכיבוד פרטיותן של נשים נוגע לתפקידי הרבייה שלהן, למשל כאשר נדרש היתר מהבעל כדי להחליט על עיקור; כאשר מוטלות דרישות כלליות לעיקורן של נשים, כגון מספר ילדים מסוים או הגעה לגיל מסוים, או כאשר מדינה מטילה על רופאים ועל אנשי צוות רפואי אחרים חובה משפטית לדווח על מקרים שבהם נשים עברו הפלה מלאכותית. במקרים אלה, זכויות אחרות באמנה, כגון אלה המוכרות בסעיפים 6 ו-7, עלולות לעמוד בסיכון אף הן. פרטיותן של נשים עלולה להיפגע גם בידי גורמים פרטיים, כגון מעסיקים הדורשים בדיקת הריון לפני שיעסיקו אישה. על המדינות שהן צד לאמנה לדווח על כל חוק ופעולה ציבורית או פרטית הפוגעים בהנאתן השווה של נשים מהזכויות המעוגנות בסעיף 17 ועל האמצעים הננקטים כדי לבער פגיעה כזו ולהעניק לנשים הגנה מפני כל פגיעה כזו.

21. על המדינות שהן צד לאמנה לנקוט אמצעים כדי לוודא שיובטחו חופש המחשבה, המצפון והדת וחירותו של אדם לאמץ דת או אמונה מתוך בחירה – לרבות חירותו להמיר את דתו או אמונתו ולבטא את דתו או את אמונתו – וכי כל אלה יזכו להגנה בחוק ובהתנהלות בפועל עבור גברים ונשים, באותם תנאים וללא אפליה. אין להטיל הגבלות על חירויות אלה, המוגנות בסעיף 18, למעט הגבלות שהאמנה מתירה להטילן, ואסור שהן יוגבלו בין היתר על-ידי כללים הדורשים קבלת רשות מצדדים שלישיים, או על-ידי התערבות של אבות, בעלים, אחים או אחרים. אין להיתלות בחופש המחשבה, המצפון והדת, המעוגן בסעיף 18, כדי להצדיק אפליית נשים לרעה; לפיכך, על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע על מעמדן של נשים בכל הנוגע לחופש המחשבה, המצפון והדת שלהן, ולהצביע על האמצעים שנקטו או שיש בכונתן לנקוט הן כדי לבער ולמנוע את הפגיעה בחירויות אלה ביחס לנשים והן כדי להגן על זכותן שלא להיות מופלות לרעה.

22. ביחס לסעיף 19, על המדינות שהן צד לאמנה ליידע את הוועדה על כל חוק או גורם אחר העלול למנוע מנשים לממש באורח שוויוני את הזכויות המוגנות בהוראה זו. סביר

שפרסום והפצה של חומרי זימה ופורנוגרפיה המציגים נשים וילדות כאובייקטים לאליומות או ליחס משפיל או בלתי אנושי יקדמו יחס מסוג זה לנשים ולילדות, ולכן על המדינות שהן צד לאמנה לספק מידע בנוגע לאמצעים החוקיים להגבלת הפרסום או ההפצה של חומרים כאמור.

23. מדינות נדרשות להתייחס לגברים ולנשים באורח שווה בכל הנוגע לנישואין בהתאם לסעיף 23, אשר זכה לפירוט נוסף בהערה כללית מס' 19 (1990). לנשים ולגברים שמורה הזכות להינשא רק בהסכמתם המלאה והחופשית, ועל המדינות חלה חובה להגן על ההנאה מזכות זו על בסיס שווה. גורמים רבים עלולים למנוע מנשים את היכולת לקבל באופן חופשי את ההחלטה להינשא. אחד הגורמים נוגע לגיל המינימאלי לנישואין. גיל זה צריך להיקבע על-ידי המדינה על סמך אמות מידה שוות לגברים ולנשים. אמות מידה אלה צריכות להבטיח את יכולתן של נשים לקבל החלטה מתוך ידיעת העובדות וללא כפייה. גורם נוסף במדינות מסוימות עשוי להיות העובדה שמתוקף חוק סטוטורי או מנהגי אפוטרופוס, שהוא בדרך כלל זכר, הוא שנותן את הסכמתו לנישואין, ולא האישה עצמה, ובכך נמנע מנשים לממש את חופש הבחירה שלהן.

24. גורם נוסף העשוי להשפיע על זכותן של נשים להינשא רק כאשר הן מסכימות לכך באופן מלא וחופשי הוא קיומן של גישות חברתיות הנוטות לדחוק לשוליים נשים שנאנסו ולהפעיל עליהן לחץ להסכים להינשא. הסכמתה החופשית והמלאה של אישה להינשא עשויה להתערער גם בשל חוקים המאפשרים לאנסים לזכות בפטור מאחריותם הפלילית או בצמצומה כאשר הם נישאים לנאנסת. על מדינות שהן צד לאמנה לציין אם נישואין לנאנסת מבטלים או מצמצמים אחריות פלילית, ובמקרה של נאנסת קטינה, אם האונס מאפשר לשאת אותה לאישה בגיל צעיר יותר, בייחוד בחברות שבהן קרבנות אונס נדחקות לשולי החברה. היבט שונה של הזכות להינשא עשוי להיות מושפע כאשר מדינות מטילות על נשים הגבלות על נישואין שניים שאינן מוטלות על גברים. כמו כן, הזכות לבחור את בן הזוג או בת הזוג עלולה להיות מוגבלת באמצעות חוקים או מנהגים המונעים נישואין של אישה מדת מסוימת לגבר חסר דת או לגבר המשתייך לדת אחרת. על מדינות לספק מידע על חוקים ומנהגים אלה ועל האמצעים הננקטים לביטול החוקים ולשירוש המנהגים הפוגעים בזכותן של נשים להינשא רק כאשר הן מסכימות לכך באופן חופשי ומלא. יש לציין עוד כי מהיחס השוויוני בכל הנוגע לזכות להינשא נובע שפוליגמיה אינה עולה בקנה אחד עם עיקרון זה. פוליגמיה פוגעת בכבודן של נשים, והיא בגדר אפליה בלתי קבילה לרעתן. עקב כך, יש לבטלה אחת ולתמיד בכל מקום שבו היא מוסיפה להתקיים.

25. כדי למלא את חובתן על-פי סעיף 23 ד', על המדינות שהן צד לאמנה להבטיח שדיני המשפחה כוללים זכויות וחובות שוות עבור שני בני הזוג ביחס למשמורת על הילדים ולטיפול בהם, ביחס לחינוך הדתי והמוסרי של הילדים, ביחס ליכולת להעביר לילדים את אזרחותו של ההורה וביחס לבעלות על הרכוש ולניהולו, בין אם הוא רכוש משותף ובין אם הוא רכוש הנמצא בבעלות בלעדית של מי מבני הזוג. על המדינות שהן צד לאמנה לבחון את החקיקה שלהן כדי לוודא שלנשים נשואות יש זכויות שוות ביחס לבעלות על רכוש כזה ולניהולו, כאשר הדבר נחוץ. בנוסף, על המדינות שהן צד לאמנה להבטיח כי לא מתקיימת שום אפליה על בסיס מין בכל הנוגע לקבלה או איבוד בשל נישואין של אזרחות, של זכויות תושבות ושל זכותו של כל אחד מבני הזוג להמשיך להשתמש בשם המשפחה המקורי שלו או שלה, או להשתתף על בסיס שווה בבחירת שם משפחה חדש. שוויון במהלך נישואין פירושו שהבעל והאישה צריכים להתחלק באורח שווה באחריות ובסמכות בתוך המשפחה.

26. על המדינות שהן צד לאמנה להבטיח שוויון גם ביחס לפירוק הנישואין, ועניין זה מוציא מכלל אפשרות פירוק חד-צדדי של הנישואין. הבסיס לגירושין ולביטול הנישואין צריך להיות זהה עבור גברים ונשים, והוא הדין לגבי החלטות הנוגעות לחלוקת הרכוש, לדמי מזונות ולמשמורת על הילדים. החלטות בדבר הצורך לקיים קשר בין הילדים לבין ההורה שאינו משמורן צריכות להתבסס על שיקולים שווים. גם זכויות הנשים בירושה צריכות להיות שוות לאלה של גברים כאשר פירוק הנישואין נגרם בשל מותו של אחד מבני הזוג.

27. בעת מתן תוקף להכרה במשפחה בהקשר של סעיף 23, חשוב לקבל את רעיון ריבוי הצורות של משפחה, כולל זוגות לא נשואים וילדיהם והורים יחידים וילדיהם, ולהבטיח יחס שווה לנשים בהקשרים אלה (ר' הערה כללית מס' 19, פס' 2). משפחות חד-הוריות מורכבות לעתים מזומנות מאישה יחידה המטפלת בילד אחד או יותר, ועל המדינות שהן צד לאמנה לתאר את אמצעי התמיכה הקיימים כדי לאפשר לאם למלא את תפקידה ההורי באופן שווה לגבר הנמצא במצב דומה.

28. המדינות שהן צד לאמנה נדרשות למלא את חובתן להגן על ילדים (סעיף 24) באורח שווה עבור בנים ובנות. על המדינות שהן צד לאמנה לדווח על אמצעים הננקטים כדי להבטיח שבנות זוכות ליחס שווה לזה שבנים זוכים לו בחינוך, בהזנה ובטיפול רפואי, ולספק לוועדה נתונים נפרדים עבור בנים ועבור בנות על היבטים אלה. על המדינות שהן צד לאמנה לעקור מן השורש, באמצעות חקיקה ובכל אמצעי הולם אחר, את כל המנהגים התרבותיים או הדתיים המעמידים בסכנה את חירותן ורווחתן של ילדות.

29. הזכות להשתתף בניהול ענייני הציבור אינה מיושמת בכל מקום באופן שוויוני. על המדינות שהן צד לאמנה לוודא כי החוק מבטיח לנשים את הזכויות הכלולות בסעיף 25 בתנאים שווים לאלה של גברים ולנקוט אמצעים יעילים וחייבים כדי לקדם ולהבטיח את השתתפותן של נשים בניהול ענייני הציבור ובתפקידים ציבוריים, לרבות העדפה מתקנת. אסור שאמצעים יעילים שמדינות שהן צד לאמנה נוקטות כדי להבטיח שכל בעלי זכות ההצבעה יוכלו לממשה יפלו על בסיס מין. הוועדה דורשת מהמדינות שהן צד לאמנה לספק מידע סטטיסטי על אחוז הנשים בקרב נבחרי הציבור, לרבות בבית המחוקקים, כמו-גם בעמדות בכירות בשירות הציבורי ובמערכת המשפט.

30. אפליה לרעת נשים שלובה לעתים מזומנות באפליה על רקע אחר כגון גזע, צבע, שפה, דת, דעה פוליטית או אחרת, מוצא לאומי או חברתי, רכוש, ייחוס או מעמד אחר. על המדינות שהן צד לאמנה להתייחס לדרכים שבהן כל מקרה של אפליה על רקע אחר משפיע על נשים באופן ייחודי, ולכלול מידע על האמצעים הננקטים נגד השפעות אלה.

31. הזכות לשוויון בפני החוק ולחופש מאפליה, המוגנת בסעיף 26, מחייבת מדינות לפעול נגד אפליה באמצעות סוכנויות ציבוריות ופרטיות בכל התחומים. אפליית נשים לרעה בתחומים כמו חוקי הביטוח הלאומי (הודעה מס' 172/84, *Broeks v. Netherlands*, עמדות מ-9 באפריל 1987; הודעה מס' 182/84, *Zwaan de Vries v. the Netherlands*, עמדות מ-9 באפריל 1987; הודעה מס' 218/1986, *Vos v. the Netherlands*, עמדות מ-29 במארס 1989) כמו-גם בתחום האזרחות או זכויותיהם של מי שאינם אזרחים בארץ (הודעה מס' 035/1978, *Aumeeruddy-Cziffra et al. v. Mauritius*, עמדות שאומצו ב-9 באפריל 1981) מפרה את סעיף 26. ביצוע של מה שמכונה "פשעי כבוד" מבלי שיושת על כך עונש מהווה הפרה חמורה של האמנה ובייחוד של הסעיפים 6, 14 ו-26. חוקים הקובעים לגבי נשים עונשים חמורים יותר מאשר לגבי גברים בגין ניאוף או עברות אחרות מפרים גם הם את הדרישה ליחס שווה. הוועדה אף העירה לעתים מזומנות בעת בחינת דוחות של מדינות שהן צד לאמנה כי שיעור ניכר מהנשים מועסקות בתחומים שאינם מוגנים על-ידי חוקי העבודה וכי המנהגים והמסורות הרווחים מפלים נשים לרעה, בייחוד בכל הנוגע לגישה לתעסוקה בשכר טוב יותר ולשכר שווה עבור עבודה שווה. על המדינות שהן צד לאמנה לבחון את חוקיהן ואת דפוסי ההתנהלות שלהן ולהפגין מנהיגות ביישום כל האמצעים הנחוצים כדי לבער את אפליית הנשים לרעה בכל התחומים, למשל באמצעות איסור על אפליה בידי גורמים פרטיים בתחומים כמו תעסוקה, חינוך, פעילויות פוליטיות ואספקת דיור, טובין ושירותים. על המדינות שהן צד לאמנה לדווח על כל האמצעים הללו ולספק מידע על הסעדים העומדים לרשות קרבנות לאפליה מסוג זה.

32. הזכויות שאנשים המשתייכים למיעוטים נהנים מהן על-פי סעיף 27 לאמנה ביחס ללשונם, תרבותם ודתם אינן מסמיכות שום מדינה, קבוצה או אדם להפר את זכותן של נשים להנאה שווה מכל אחת מהזכויות המוכרות באמנה, לרבות הזכות להגנה שווה של החוק. על המדינות לדווח על כל חקיקה או דפוס פעולה מנהלי הנוגעים לחברות בקהילת מיעוט העלולים להוות הפרה של שוויון הזכויות של נשים על-פי האמנה (הודעה מס' Lovelace v. Canada, 24/1977, עמדות שאומצו בחודש יולי 1981), ועל אמצעים קיימים או צפויים שנועדו להבטיח את זכותם השווה של גברים ונשים ליהנות מכל הזכויות האזרחיות והמדיניות שבאמנה. בדומה לכך, על המדינות לדווח על אמצעים שנקטו כדי למלא את התפקידים שהוטלו עליהן ביחס למנהגים התרבותיים והדתיים בתוך קהילות מיעוט המשפיעים על זכויותיהן של נשים. על המדינות שהן צד לאמנה להקדיש בדוחותיהן תשומת לב לתרומתן של נשים לחיים התרבותיים של קהילותיהן.

הערה

* אומצה בידי הוועדה בישיבתה ה־1,834 (המושב ה־68), ב־29 במאָרס 2000.